

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 15/2016
Zarządu Banku Spółdzielczego w Łomazach
z dnia 14.06.2016 r.

INFORMACJA
DOTYCZĄCA ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ
BANKU SPÓLDZIELCZEGO W ŁOMAZACH
według stanu na dzień 31.12.2015 r.

Spis treści

Wprowadzenie	3
I. Informacja o Banku	3
II . Fundusze Własne.....	4
III . Adekwatność Kapitałowa	4
IV. Ekspozycje kapitałowe nieuwzględniane w portfelu handlowym	7
V. Informacje o zasadach zarządzania ryzykiem w Banku.....	8
Ryzyko kredytowe	9
Zarządzanie ryzykiem kredytowym.....	9
Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań	14
Zarządzanie ryzykiem kredytowym ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie	17
Zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.....	17
VI. Ryzyko płynności	17
VII. Ryzyko stopy procentowej.....	19
VIII. Ryzyko operacyjne.....	21
IX . Informacja o stopie zwrotu z aktywów	24
X. Dźwignia finansowa	24
XI. Polityka zmiennych składników wynagrodzeń	25
XII. Informacja na temat powołania komitetu do spraw wynagrodzeń	26
XIII. Stanowiska dyrektorskie zajmowane przez członków Zarządu	26
XIV. Polityka rekrutacji członków Zarządu oraz zasady ładu korporacyjnego	26

Wprowadzenie

Niniejszy dokument, tj. informacje z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Spółdzielczego w Łomazach stanowi wykonanie postanowień zawartych w:

- rozporządzeniu CRR (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych),
- dyrektywie CRD IV (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi),
- Rozporządzeniu Wykonawczym Komisji (UE) Nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 575/2013,
- uchwale KNF dotyczącej informacji ogłaszanej przez banki (Uchwała Nr 385/2008 w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu, z późniejszymi zmianami), realizację postanowień Polityki Informacyjnej Banku Spółdzielczego w Łomazach.

Bank nie odstąpił od ujawnienia jakichkolwiek informacji, które uznałby za nieistotne, zastrzeżone lub poufne.

Informacja została sporządzona na dzień 31.12.2015 r.

I. Informacja o Banku

Bank Spółdzielczy w Łomazach jest zarejestrowany w Sądzie Rejonowym Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku, VI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000131671, ma nadany numer statystyczny REGON: 000500412 oraz NIP: 537 – 000 – 13 -59.

Siedzibą Banku są Łomazy ul. Plac Jagielloński 7, powiat bialski, woj. lubelskie.

Bank jest jednostką podstawową prowadzącą następujące placówki terenowe: oddziały w Terespolu, Piszczacu, Sławatyczach, Leśnej Podlaskiej, Rokitnie i Kodniu oraz filię w Białej Podlaskiej, prowadzi działalność na terenie województwa lubelskiego i na terenie powiatu sąsiadującego tj. na terenie powiatu łosickiego.

Bank Spółdzielczy w Łomazach nie prowadzi działalności poza terytorium Rzeczypospolitej Polski.

Bank Spółdzielczy w Łomazach jest spółdzielnią w rozumieniu Ustawy z dnia 16 września 1982 Prawo Spółdzielcze oraz Ustawy z dnia 7 grudnia 2000 roku o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających.

W strukturze udziałów członkowskich Banku dominują osoby fizyczne posiadając łącznie 99,79 % udziałów, natomiast osoby prawne stanowią 0,21 % funduszu udziałowego.

Struktura funduszu udziałowego Banku na dzień 31.12.2015 r. – dane w zł.

Wyszczególnienie	Funduszu udziałowy w zł
Osoby fizyczne	653.200,-
Osoby prawne	1.400,-

II. Fundusze własne

Poniższe zestawienie przedstawia poziom poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku według stanu na dzień 31.12.2015r. - dane w zł.

Tytuł		Kwota (w zł)
Fundusze podstawowe		21.734.645,12
	Udziałowy	646.000,00
	amortyzacja	-197.680,00
	Fundusz udziałowy	448.320,00
	Zasobowy	21.080.045,42
	Fundusz z aktualizacji wyceny	692.243,50
	Pomniejszenia	-415.346,10
	Fundusz	276.897,40
Pomniejszenia funduszy podstawowych		
	Wartości niematerialne i prawne	48.352,02
Fundusze uzupełniające		
	Pożyczka podporządkowana	0,00
	Fundusz z aktualizacji wyceny	0,00
	
Pomniejszenia funduszy uzupełniających		
	
	
Fundusze własne		21.756.910,80

Rachunek funduszy własnych został przeprowadzony zgodnie z art.127 Ustawy Prawo Bankowe oraz Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013r. (CRR) i Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013r. (CRD IV).

Wysokość funduszy własnych na dzień 31.12.2015r. wynosiła 21.756.910,80 zł, tj.5.105.458,36. euro przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu 31.12.2015 rok (1 EUR = 4,2615 PLN).

III. Adekwatność kapitałowa

Bank Spółdzielczy w Łomazach wdrożył proces oceny adekwatności kapitałowej ICAAP.

W ramach procesu dokonywana jest ocena istotności ryzyk występujących w działalności Banku oraz szacowany jest wymóg kapitałowy na ich pokrycie.

Bank wyznacza kapitał regulacyjny dla:

- ryzyka kredytowego – w oparciu o metodę standardową,
- ryzyka operacyjnego – w oparciu o metodę wskaźnika podstawowego.

W 2015 roku nie występowały przekroczenia limitów koncentracji zaangażowań i koncentracji kapitałowej toteż nie było konieczności tworzenia wymogów kapitałowych z tego tytułu.

Bank szacuje kapitał wewnętrzny na następujące rodzaje ryzyka Bankowego, które zgodnie z obowiązującą w Banku wewnętrzną definicją zostały uznane za istotne:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko koncentracji,

- ryzyko stopy procentowej w portfelu Bankowym,
- ryzyko płynności,

Agregacja wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka (tj. obliczanie łącznej kwoty kapitału wewnętrznego) odbywa się w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego.

Na datę 31.12.2015 roku kapitał wewnętrzny Banku wynosił 9.536.364 zł i składał się z następujących wymogów:

- na ryzyko kredytowe – 8.445.964 zł,
- na ryzyko operacyjne – 1.406.905 zł,
- na ryzyko koncentracji – 0,00 zł,
- na ryzyko stopy procentowej w portfelu Bankowym – 0,00 zł,
- na ryzyko płynności – 43.495 zł,

Bank nie wyznacza dodatkowych pozycji bilansu.
Suma funduszy własnych jest utrzymywana przez Bank.

Minimalny wymóg kapitałowy – filar I- obliczany w okresach kwartalnych

W 2015 roku Bank Spółdzielczy w Łomazach wyliczał wymóg kapitałowy zgodnie z Uchwałą nr 76/2010 KNF z dnia 10 marca 2010 roku w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (z późniejszymi zmianami).

Na dzień 31.12.2015 roku:

- wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe został wyznaczony metodą standardową z uwzględnieniem wag ryzyka, zgodnie z załącznikiem Nr 4 § 4-100 w/w uchwały.
- wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne został wyznaczony metodą wskaźnika podstawowego BIA.

Dodatkowy wymóg kapitałowy – Filar II- obliczany w okresach kwartalnych

Dodatkowy wymóg kapitałowy ustalany jest zgodnie z obowiązującą w BS Łomazy „Instrukcją oceny adekwatności kapitałowej ICAAP”. Regulacja ta stanowi podstawę do monitorowania i oceny poziomu istotności poszczególnych ryzyk występujących w działalności Banku. W procesie oceny poziomu kapitału wewnętrznego Bank naliczył dodatkowy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka płynności w kwocie 43.495,00 zł.

Łączny wymóg kapitałowy (kapitał wewnętrzny)

Łączny (minimalny i dodatkowy) wymóg kapitałowy Banku na ryzyka związane z działalnością wyniósł 9.536.364 zł. Fundusze własne uwzględnione w procesie badania i oceny adekwatności kapitałowej stanowiły nadwyżkę w wysokości 12.220.547,00 zł.

Ocena adekwatności kapitałowej w ramach filaru II NUK wskazuje, że bank posiada nadwyżkę zasobów kapitałowych na pokrycie zidentyfikowanych rodzajów ryzyk.

Oszacowana kwota niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych istotnych rodzajów ryzyk występujących w działalności przedstawia się następująco:

Rodzaj ryzyka	Wymagany wg Banku kapitał na zabezpieczenie ryzyka	Alokacja kapitału według wymagań dla Filara I	Alokacja kapitału według wymagań dla Filara II
1	2	3	4
Ryzyko kredytowe	8 445 964,00	8 445 964,00	0,00
Ryzyko rynkowe	0,00	0,00	0,00
Ryzyko operacyjne	1 046 905,00	1 046 905,00	0,00
Łączny wymóg na powyższe ryzyka	9 492 869,00	9 492 869,00	0,00
Redukcja wymogu kapitałowego	0,00	x	0,00
Ryzyko koncentracji zaangażowań, z tego:	0,00	x	0,00
koncentracji dużych zaangażowań		x	
koncentracji w sektor gospodarki		x	
koncentracji przyjętych form zabezpieczenia		x	
koncentracji zaangażowań w jednorodny instrument finansowy		x	
koncentracji geograficznej		x	
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej, z tego:	0,00	x	0,00
przeszacowania		x	
bazowe		x	
opcji klienta		x	
krzywej dochodowości		x	
Ryzyko płynności (wynikające z nieodpowiedniego poziomu aktywów płynnych)	43 495,00	x	43 495,00
Ryzyko wyniku finansowego		x	
Ryzyko kapitałowe, z tego:	0,00	x	0,00
koncentracji funduszu udziałowego		x	
koncentracji „dużych” udziałów		x	
niedotrzymania minimalnych progów kapitałowych		x	
Pozostałe ryzyka, z tego:	0,00	x	0,00
cyklu gospodarczego		x	
strategiczne		x	
utruty reputacji		x	
transferowe		x	
rezydualne		x	
modeli		x	
Kapitał wewnętrzny	9 536 364,00	9 492 869,00	43 495,00

Wykorzystanie limitów alokacji kapitału według stanu na dzień 31.12.2015 roku przedstawia poniższa tabela – dane w zł.

Wyszczególnienie	limit w % funduszy własnych	wykorzystanie limitu w %
ryzyko kredytowe	60%	64,70
ryzyko operacyjne	7%	68,74
ryzyko stopy procentowej	12%	-
ryzyko koncentracji	2%	-
ryzyko płynności	4%	5,00
Fundusze własne banku	21 756 911,00	
85% funduszy własnych	18 493 374,35	
Współczynnik kapitałowy	18,34	
Wewnętrzny współczynnik kapitałowy	18,25	

Wykazany na 31.12.2015 roku regulacyjny wymóg kapitału w odniesieniu do funduszy własnych wygenerował łączny **współczynnik kapitałowy na poziomie 18,34%**.

Wymóg kapitałowy obliczany był dla każdego ryzyka istotnego i wszystkie ryzyka uznane przez Bank za istotne były uwzględniane w rachunku kapitału wewnętrznego.

Określone przez Radę Nadzorczą Banku limity alokacji kapitału na poszczególne rodzaje ryzyka zostały dotrzymane

Bank posiada odpowiednie regulacje wewnętrzne służące do wyliczania wymogów kapitałowych, które podlegają regularnemu (co najmniej rocznemu) przeglądowi i aktualizacji.

IV. Ekspozycje kapitałowe nieuwzględniane w portfelu handlowym.

Bank nie posiada instrumentów finansowych znajdujących się w obrocie giełdowym i pozagiełdowym.

Zestawienie papierów wartościowych według stanu na dzień 31.12.2015 roku przedstawia poniższa tabela – dane w zł.

Treść	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
1	2	3
Dłużne papiery wartościowe emitentów państwowych	6 600 000,00	6 598 100,00
Bony pieniężne NBP	6 600 000,00	6 598 100,00
Dłużne papiery wartościowe innych emitentów	320 000,00	325 024,00
Obligacje Banku BPS	320 000,00	325 024,00

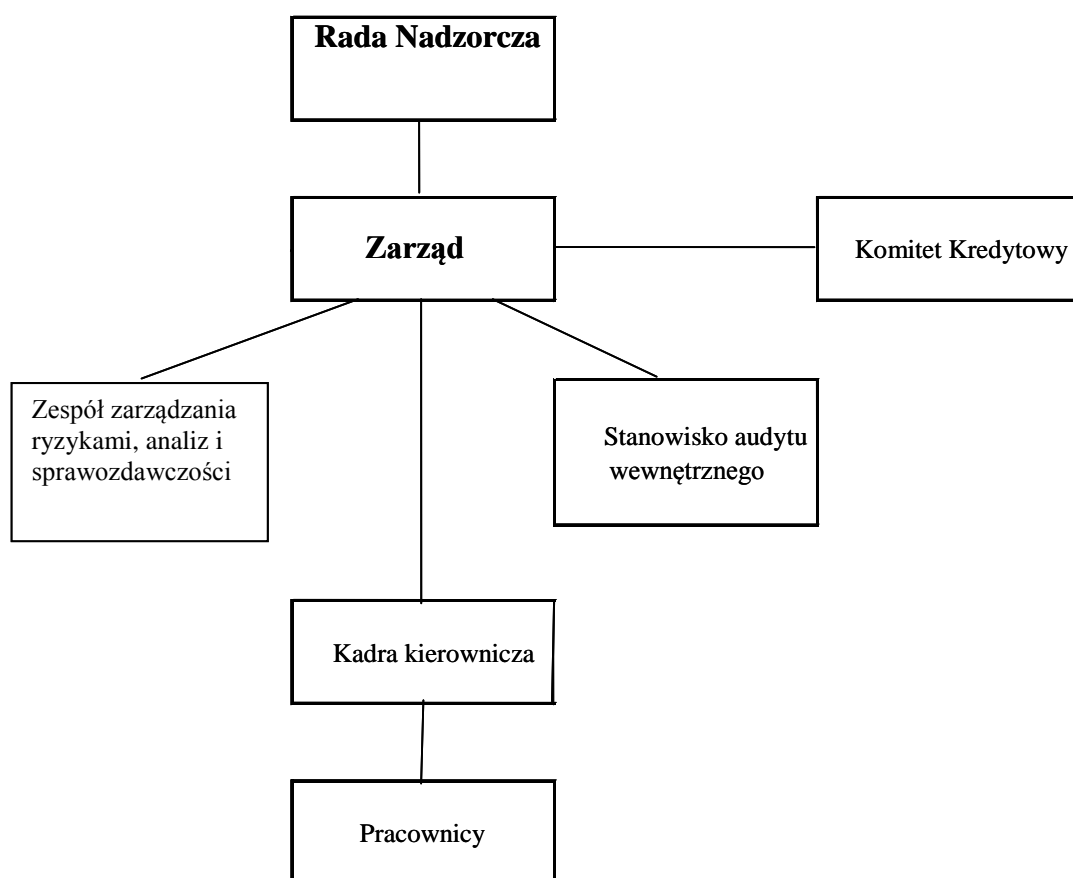
Razem dłużne papiery wartościowe	6 920 000,00	6 923 124,00
---	--------------	--------------

Ponadto Bank Spółdzielczy w Łomazach posiada akcje BPS o wartości bilansowej 1 399 999,55 i udział w TUW o wartości 20,00 zł

V. Informacje o zasadach zarządzania ryzykiem w Banku

W Banku funkcjonuje zorganizowany proces zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku, kadra kierownicza, komórki organizacyjne oraz pracownicy. W procesie zarządzania ryzykiem, strategiczne cele określa Rada Nadzorcza, która ocenia skuteczność działań Zarządu Banku, mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem.

Schemat organizacji zarządzania ryzykiem w Banku

Na proces zarządzania ryzykiem bankowym składają się następujące czynności:

- identyfikacja ryzyka, polegająca na określeniu źródeł ryzyka, zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Banku,
- pomiar ryzyka,
- zarządzanie ryzykiem, polegające na podejmowaniu decyzji dotyczących akceptowanego poziomu ryzyka, planowaniu działań, wydawaniu instrukcji i zaleceń, tworzeniu procedur i narzędzi wspomagających,
- monitorowanie, polegające na stałym nadzorowaniu poziomu ryzyka w oparciu o przyjęte metody pomiaru ryzyka,
- raportowanie, obejmujące cykliczne informowanie Kierownictwa o skali narażenia na ryzyko i podjętych działaniach.

Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością wystąpienia strat finansowych spowodowanych nie wywiązywaniem się kontrahenta Banku ze zobowiązań wynikających z warunków umowy. Ryzyko kredytowe dotyczy wszystkich aktywów bilansowych, do których Bank ma tytuł prawny oraz pozycji pozabilansowych. Z uwagi na możliwość poniesienia przez Bank relatywnie dużych strat, ryzyko kredytowe istotnie wpływa na działalność Banku

W celu zapewnienia odpowiedniej do profilu ryzyka Banku jakości aktywów kredytowych Bank zarządza:

- ryzykiem pojedynczej transakcji kredytowej,
 - ryzykiem łącznego portfela kredytowego,
 - ryzykiem koncentracji zaangażowań,
 - ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
 - ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych,
- oraz stosuje określoną politykę zabezpieczeń.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym

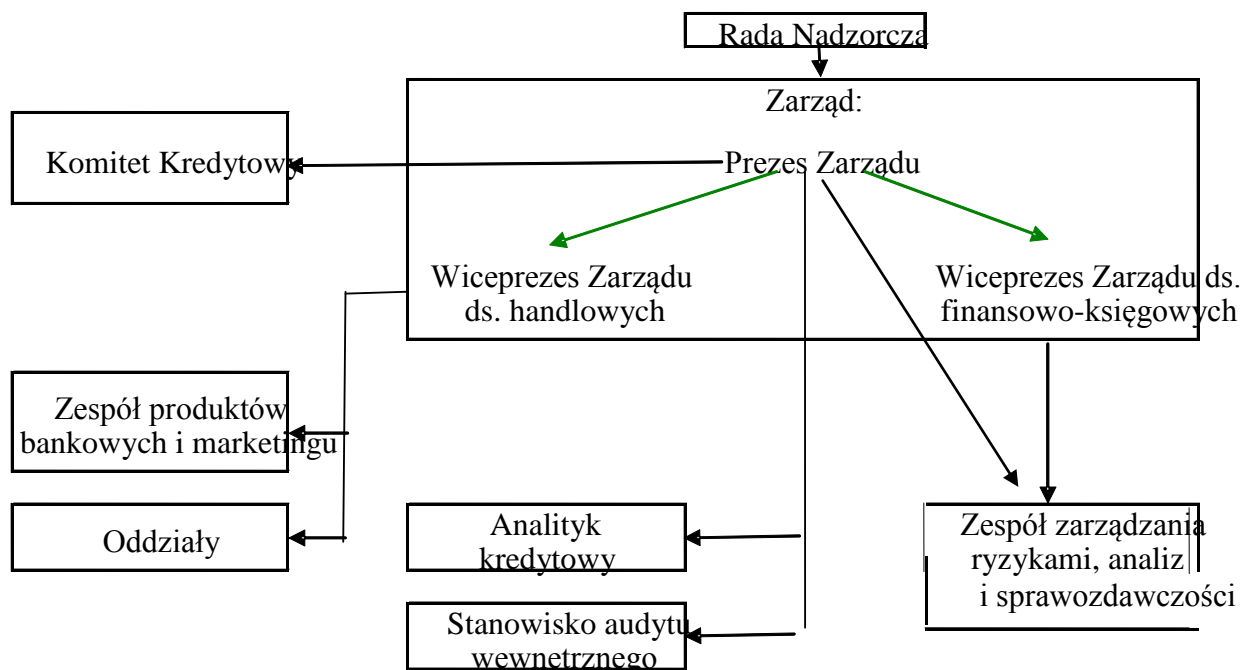
Podział zadań i odpowiedzialności w systemie zarządzania ryzykiem kredytowym:

1. Rada Nadzorcza określa cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku, ujęte w „Strategii zarządzania ryzykiem”.
2. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem kredytowym Banku.

Podmiotami odpowiedzialnymi za opracowanie, wdrażanie i przestrzeganie regulacji wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku są:

- 1) Prezes Zarządu nadzorujący ryzyko kredytowe Banku,
- 2) Wiceprezes Zarządu ds. handlowych, nadzorujący działalność kredytową,
- 3) Komitet Kredytowy opiniujący transakcje kredytowe zgodnie z kompetencjami,
- 4) Zespół zarządzania ryzykami, analiz i sprawozdawczości, odpowiedzialny za opracowanie propozycji rodzajów i wysokości limitów ograniczających ryzyko kredytowe, w tym ryzyko koncentracji zaangażowań, analiz ryzyka kredytowego, wyliczenia wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe,
- 5) Dyrektorzy Oddziałów odpowiedzialni za identyfikację ryzyka kredytobiorców ocenianych i monitorowanych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Banku oraz za przygotowanie analizy portfela kredytowego na podstawie zgromadzonej sprawozdawczości,
- 6) Analityk kredytowy odpowiedzialny za opracowanie projektów wewnętrznych regulacji Banku dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym(strategii, polityki, instrukcji),
- 7) Stanowisko audytu wewnętrznego przeprowadzające kontrolę poprawności zarządzania ryzykiem kredytowym,
- 8) wszyscy pracownicy Banku zobowiązani do przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku dotyczących zasad zarządzania ryzykiem kredytowym .

Struktura organizacyjna w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymywanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i ilości portfela kredytowego, równocześnie cechującego się wysoką dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych, poprzez zapewnienie właściwej jakości oceny ryzyka kredytowego i efektywności podejmowania decyzji kredytowych, jak również skutecznego procesu monitorowania zaangażowania kredytowego wobec pojedynczego klienta oraz całego portfela kredytowego Banku.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku obejmuje:

- identyfikację czynników ryzyka kredytowego,
- ocenę oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka kredytowego (limity),
- monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka,
- kontrolę zarządzania ryzykiem kredytowym
- wyliczenie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego będącego następstwem występowania ryzyka,

Pomiar ryzyka kredytowego jest częścią procesu zarządzania ryzykiem, w którym analizuje się zarówno ryzyko kredytowe w odniesieniu do pojedynczej ekspozycji kredytowej, całego portfela kredytowego jak również wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczej transakcji/kredytobiorcy Bank prowadzi poprzez:

- stosowanie metodyki oceny zdolności kredytowej ,
- bieżący monitoring kredytowy,
- przegląd ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw celowych,
- windykację i nadzór nad kredytami zagrożonymi,
- kontrolę działalności kredytowej,

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego, Bank prowadzi poprzez:

- dywersyfikację ryzyka poprzez stosowanie limitów zaangażowań,
- monitorowanie i raportowanie jakości portfela kredytowego ,
- monitorowanie i raportowanie adekwatności dokonywanych odpisów i wielkości tworzonych rezerw na należności zagrożone,
- analizę migracji ekspozycji pomiędzy poszczególnymi kategoriami ryzyka,
- monitorowanie ekspozycji zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka,
- monitorowanie kredytów udzielanych podmiotom i osobom, o których mowa w art. 79 ustawy Prawo bankowe,
- realizację przedsięwzięć organizacyjno-kadrowych, polegających w szczególności na:
 - organizacji bezpiecznych systemów podejmowania decyzji kredytowych,
 - prawidłowym przepływie informacji,
 - odpowiednim doborze i szkoleniu kadr,
 - nadzorze nad działalnością kredytową.

Poniższa tabela przedstawia kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonych ryzykiem oddzielnie dla każdej z klas określonych w § 20 ust. 1 załącznika nr 4 Uchwały KNF 76/2010 w sprawie adekwatności kapitałowej banków na dzień 31.12.2015 roku. – dane w zł.

Kwota wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe, w tym;	8.445.964,-
- ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych	0,00
- ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	172.905,-
- ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego*	12.233,-
- ekspozycje wobec instytucji	1.963.874,-
- ekspozycje wobec przedsiębiorstw	4.433.424,-
- ekspozycje detaliczne	573.188,-
- ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	892.781,-
- ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	56.008,-
- ekspozycje kapitałowe	138.002,-
- inne pozycje	203.549,-

* Bank korzysta z ocen wiarygodności kredytowej nadawanej przez Zewnętrzną Instytucję Oceny Wiarygodności Kredytowej (ECAI)-Fitach Ratings dla ekspozycji wobec ARiMR z tytułu dopłat

do kredytów preferencyjnych.

Ekspozycje kredytowe według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2015 r. oraz średnią kwotę ekspozycji w okresie od 01.01.2015 roku do 31.12.2015 roku w podziale na klasy przedstawia poniższa tabela – dane w zł.

Klasy ekspozycji	Stan na dzień 31.12.2015 r.	Średnia kwota ekspozycji
- ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych	7.219.413,-	14.328.476,-
- ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	11.089.175,-	10.541.008,-
- ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego*	161.317,-	337.059,-
- ekspozycje wobec instytucji	88.802.315,-	87.445.378,-
- ekspozycje wobec przedsiębiorstw	59.230.664,-	59.096.607,-
- ekspozycje detaliczne	9.805.117,-	9.653.551,-
- ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	11.679.996,-	10.930.403,-
- ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	700.101,-	219.726,-
- ekspozycje kapitałowe	1.725.024,-	1.594.146,-
- inne pozycje	6.318.934,-	6.143.327,-
Razem	196.732.056,-	200.289.681,-

Strukturę ekspozycji według okresów zapadalności na dzień 31.12.2015 roku przedstawia poniższa tabela - dane w zł.

Należności	Bez określonego terminu	1-30 dni	1-3 m-cy	3-6 m-cy	6-12 m-cy	1-2 lat	2-5 lat	5-10 lat	10-20 lat
Ekspozycje razem	7 624.893	63.412.041	20.601.843	8.773.517	13.289.399	24.900.570	16.948.232	4.989.804	457.537

Kalkulację wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według wag ryzyka na dzień 31.12.2015 roku przedstawia poniższa tabela – dane w zł.

	Wartość ekspozycji	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem
Waga 0 %	14.743.987,-	0,-
Waga 20 %	71.014.937,-	14.146.465,-
Waga 50 %	25.143.180,-	12.571.591,-
Waga 75 %	9.805.117,-	7.164.848,-
Waga 100 %	76.024.835,-	71.691.651,-
RAZEM	196.732.056,-	105.574.555,-

Jako ekspozycję przeterminowaną, Bank uznaje każdą należność z tytułu kapitału lub odsetek nie spłaconą w terminie.

Ekspozycjami zagrożonymi są należności poniżej standardu, wątpliwe i stracone zgodnie z

kryteriami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 r. (Dz.U. Nr 235, poz. 1589 z późniejszymi zmianami).

Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, stosując dwa kryteria:

- kryterium terminowości - terminowość spłaty kapitału lub odsetek
- kryterium ekonomiczne - badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika (kredytobiorcy, poręczyciela).

Klasyfikacja ekspozycji kredytowych według kryterium terminowości do poszczególnych kategorii ryzyka odbywa się w sposób automatyczny z wykorzystaniem systemu ewidencyjno-księgowego Banku.

Przeglądów oraz klasyfikacji ekspozycji kredytowych według kryterium ekonomiczno-finansowego, Bank dokonuje zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 r. (Dz.U. Nr 235, poz. 1589 z późniejszymi zmianami).

Rezerwy celowe tworzone są na ryzyko związane z działalnością Banku w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- kategorii „normalne” - w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- kategorii „pod obserwacją”,
- grupy „zagrożone” - w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” lub „stracone”.

Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji.

Na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową, Bank dokonuje odpisów na rezerwy celowe, tworzone w ścisłej korelacji z rozpoznany ryzykiem, tj. na pokrycie straty związanej z określonymi należnościami lub ich grupami w oparciu o ocenę możliwości jej wystąpienia.

Zmianę stanu wartości rezerw celowych na należności bilansowe w okresie od dnia 01.01.2015 r. do dnia 31.12.2015 r. przedstawia poniższa tabela– dane w 0,00 zł.

Wyszczególnienie	Na należności normalne i pod obserwacją	Na należności poniżej standardu	Na należności wątpliwe	Na należności stracone	Razem
Stan na początek okresu	139.594,54	0,00	77.236,40	410.494,01	627.324,95
Zwiększenia	99.120,98	0,00	672.669,72	86.673,23	858.463,93
Utworzenie rezerw celowych	99.120,98	0,00	672.669,72	44.251,73	816.042,43
Inne zwiększenia-przeniesienie z innej kategorii	0,00	0,00	0,00	42.421,50	42.421,50
Zmniejszenia	96.236,01	0,00	51.099,28	14.248,60	161.583,89
Rozwiązanie rezerw celowych	96.213,51	0,00	8.700,28	14.248,60	119.162,39
Zmiany z tytułu przekwalifikowania	22,50	0,00	42.399,00	-	42.421,50
Stan na koniec okresu	142.479,51	0,00	698.806,84	482.918,64	1.324.204,99

Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań

Bank zarządza ryzykiem koncentracji zaangażowań zarówno na poziomie jednostkowym, jak i całego portfela aktywów.

W odniesieniu do portfela kredytowego, Bank stosuje i monitoruje limity zaangażowania, w szczególności w odniesieniu do grupy klientów, produktów, branż, regionów, zabezpieczeń.

W przypadku wykorzystania limitu na poziomie ustalonym przez Bank, podejmowane są działania w celu ograniczenia poziomu koncentracji zaangażowań.

Na podstawie przeprowadzonej identyfikacji i oceny poziomu koncentracji zaangażowań, w szczególności w stosunku do zaangażowań, których ryzyko zostało ocenione jako znaczące, Bank podejmuje działania, których celem jest zminimalizowanie poziomu ryzyka portfela kredytowego i w efekcie zapewnienie bezpiecznej struktury tego portfela.

Zasady klasyfikacji ryzyka koncentracji zaangażowań pod względem istotności, Bank ustala w oparciu o procedurę szacowania i oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego. Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienie utrzymywania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku.

W 2015 roku w Banku nie wystąpiła konieczność utworzenia dodatkowego wymogu kapitałowego z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań.

Strukturę łącznego zaangażowania Banku w region geograficzny na dzień 31.12.2015 r przedstawia poniższa tabela – dane w 0,00 zł.

Gminy	Limity wewnętrzne Banku - % funduszy własnych	Limity wewnętrzne Banku (wartość w zł.)	Wykorzystanie limitu (wartość w zł)
Gmina Kodeń	600%	130.541.464,80	8.431.380,44
Gmina Leśna Podlaska	600%	130.541.464,80	16.808.837,18
Gmina Łomazy	600%	130.541.464,80	20.999.914,80
Gmina Piszczac	600%	130.541.464,80	13.855.342,38
Gmina Rokitno	600%	130.541.464,80	16.674.205,87
Gmina Sławatycze	600%	130.541.464,80	5.508.082,04
Gmina Terespol	600%	130.541.464,80	8.547.287,92

Strukturę łącznego zaangażowania Banku w podmioty tego samego sektora gospodarczego na dzień 31.12.2015 roku przedstawia poniższa tabela – dane w 0,00 zł.

Branża	Limity wewnętrzne Banku - % funduszy własnych	Limity wewnętrzne Banku (wartość w zł.)	Wykorzystanie limitu (wartość w zł)
Rolnictwo	600%	130.541.464,80	40.653.341,27
Handel hurtowy i detaliczny	300%	65.270.732,40	3.969.374,31
Działalność usługowa., komunalna, społeczna i indywidualna pozostała	300%	65.270.732,40	8.196.488,41
Administracja publiczna i obrona narodowa	300%	65.270.732,40	10.729.943,78
Ochrona zdrowia	300%	65.270.732,40	0,00
Inne	300%	65.270.732,40	27.275.902,86

Strukturę ekspozycji zagrożonych w rozbięciu na branże na dzień 31.12.2015 roku przedstawia poniższa tabela - dane w 0,00 zł.

Branża	Ekspozycje zagrożone	Utworzone rezerwy
Rolnictwo	206.208,41	179.428,05
Handel hurtowy i detaliczny	1.241.566,37	620.783,19
Działalność usługowa., komunalna, społeczna i indywidualna pozostała	120.620,48	67.622,49
Administracja publiczna i obrona narodowa	0,00	0,00
Ochrona zdrowia	0,00	0,00
Inne	315.174,35	313.891,35
Razem	1.883.569,61	1.181.725,08

Strukturę ekspozycji zagrożonych w rozbiciu na regiony geograficzne na dzień 31.12.2015 roku przedstawia poniższa tabela - dane w 0,00 zł.

Gminy	Ekspozycje zagrożone	Utworzone rezerwy
Gmina Kodeń w tym:	1.500,00	1500,00
należności poniżej standardu	0,00	0,00
należności wątpliwe	0,00	0,00
należności stracone	1.500,00	1500,00
Gmina Leśna Podlaska w tym:	104.500,00	77.719,64
należności poniżej standardu	0,00	0,00
należności wątpliwe	53.100,00	26.319,64
należności stracone	51.400,00	51.400,00
Gmina Łomazy w tym:	1.258.253,37	637.470,19
należności poniżej standardu	0,00	0,00
należności wątpliwe	1.241.566,37	620.783,19
należności stracone	16.687,00	16.687,00
Gmina Piszczac w tym:	120.000,00	118.918,09
należności poniżej standardu	0,00	0,00
należności wątpliwe	0,00	0,00
należności stracone	120.000,00	118.918,09
Gmina Rokitno w tym:	4.000,00	4.000,00
należności poniżej standardu	0,00	0,00
należności wątpliwe	0,00	0,00
należności stracone	4.000,00	4.000,00
Gmina Sławatycze w tym:	0,00	0,00
należności poniżej standardu	0,00	0,00
należności wątpliwe	0,00	0,00
należności stracone	0,00	0,00
Gmina Terespol w tym:	395.316,24	342.117,16
należności poniżej standardu	0,00	0,00
należności wątpliwe	104.702,00	51.704,01
należności stracone	290.614,24	290.413,15
Razem	1.883.569,61	1.181.725,08

Zarządzanie ryzykiem kredytowym ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie Bank dokonuje jego pomiaru i oceny, analizując:

- poziom zaangażowania Banku w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie,
- jakość portfela kredytowego w grupie tych ekspozycji,
- wartość ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w sytuacji zagrożonej,
- wartość i jakość indywidualnie istotnych ekspozycji kredytowych,
- bieżącą ocenę wartości nieruchomości, w tym: rodzaj nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie, rodzaj hipoteki
- poziom wskaźnika LtV.

Zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych

Bank monitoruje ryzyko kredytowe na jakie jest narażony w związku z zaangażowaniem w detaliczne ekspozycje kredytowe, określa poziom tego ryzyka oraz dokonuje jego analizy w celu weryfikacji poziomu ryzyka.

W analizie portfelowej ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych Bank uwzględnia w szczególności:

- 1) jakość i strukturę ekspozycji kredytowych,
- 2) poziom zabezpieczeń ekspozycji kredytowych,
- 3) poziom rezerw,
- 4) wykorzystanie i przestrzeganie przyjętych limitów,
- 5) wyniki procesu monitorowania ekspozycji,
- 6) kontrole kredytową

Celem polityki zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych jest zapewnienie bezpiecznej i efektywnej działalności Banku w obszarze detalicznych ekspozycji kredytowych w długoterminowej perspektywie, z uwzględnieniem wrażliwości na zmiany warunków otoczenia oraz oddziaływania na poziom ryzyka tych ekspozycji.

W celu ograniczenia poziomu ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych w Banku obowiązują limity wewnętrzne:

- 1) dla portfela detalicznych ekspozycji kredytowych,
- 2) dla poszczególnych rodzajów detalicznych ekspozycji kredytowych.

Limity w zakresie detalicznych ekspozycji kredytowych zawarte są w „Polityce zarządzania ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem ryzyka koncentracji oraz ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych w Banku Spółdzielczym w Łomazach”.

VI. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności Banku wiąże się z zagrożeniem utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowanych strat.

Podstawowym celem zarządzania płynnością banku jest dążenie do wzrostu stabilnych źródeł finansowania, w szczególności depozytów osób fizycznych oraz utrzymanie bezpiecznego poziomu limitów i wskaźników płynności a w szczególności nadzorczych miar płynności, wynikających z Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17.12.2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności. Wartość miar na dzień 31.12.2015 r. przedstawiała się następująco:

Aktywa		w tys. zł
A1	Podstawowa rezerwa płynności	16.635
A2	Uzupełniająca rezerwa płynności	36.487
A3	Pozostałe transakcje zawierane na rynku hurtowym	46.413
A4	Aktywa o ograniczonej płynności	89.209
A5	Aktywa niepłynne	3.899
A6	Aktywa ogółem	192.643
Pasywa		w tys. zł.
B1	Fundusze własne pomniejszone o sumę wartości wymogów kapitałowych z tyt. ryzyka rynkowego i wymogu z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta	21.757
	Miary płynności	Wartość minimalna
M1	Współczynnik udziału (A1+A2)/A6	0,20
M2	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (B1/A5)	1,00
		Wartość
		0,28
		5,58

Oprócz powyższych limitów ostrożnościowych, analizie i kontroli podlegały następujące wskaźniki wynikające z rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych:

Wyszczególnienie	Limit nadzorczy	Limit wewnętrzny	Współczynnik na dzień 31.12.2015 r.
Wskaźnik pokrycia wypływów netto (LCR - Liquidity Coverage Ratio)	min 60%	min 80%	441%
Wskaźniki stabilnego finansowania (NSFR - Net Stable Funding Ratio)	brak	brak	-

Pomiar, monitorowanie i zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się w oparciu o wewnętrzną procedurę wprowadzoną przez Zarząd Banku i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą tj. „Zasady identyfikacji, pomiaru i monitorowania ryzyka płynności w BS w Łomazach”.

Pomiar ryzyka płynności służy ocenie poziomu aktywów płynnych w stosunku do zapotrzebowania na te środki, pomiar ryzyka płynności przede wszystkim ocenia:

- stopień zabezpieczenia zobowiązań wynikających z depozytów niestabilnych i innych zobowiązań bieżących aktywami płynnymi,
- poziom stabilności depozytów i innych źródeł finansowania działalności Banku,
- dostęp do alternatywnych źródeł finansowania, umożliwiających realizację bieżących i przewidywanych potrzeb w zakresie płynności,
- uzależnienie od zaciągniętych kredytów, pożyczek i lokat od sektora finansowego,
- zagrożenia z tytułu nieterminowych wpływów należności, które również oddziałują na ryzyko płynności.

System limitów ograniczających ryzyko płynności jest regularnie monitorowany. Zbiorcze raporty sporządzane pisemnie w okresach miesięcznych oraz kwartalnych przedkładane są Zarządowi i Radzie Nadzorczej.

Bank przy pomocy systemu wewnętrznych cen transferowych (FTP) posiada mechanizm alokacji kosztów i korzyści z ryzyka płynności, który służy do pomiaru rentowności. System wewnętrznych cen transferowych jest dostosowany do charakteru, rozmiaru i skali działalności, oraz modelu biznesowego Banku. System ten jest wykorzystywany do procesu podejmowania decyzji i jest spójny z procesem zarządzania ryzykiem w Banku. System wewnętrznych cen transferowych podlega aktualizacji w przypadku zmiany otoczenia rynkowego jak również skali prowadzonej działalności.

VII. Ryzyko stopy procentowej

Celem strategicznym Banku w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest minimalizacja negatywnych zmian w zakresie wyniku finansowego, na skutek niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych, ponadto celem jest zidentyfikowanie podstawowych zagrożeń związanych z tym ryzykiem, z jednoczesnym zastosowaniem odpowiednich metod zarządzania mających na celu eliminację zagrożeń nierównomiernej reakcji różnych pozycji bilansowych na zmiany stóp procentowych, a przez to na zmiany przychodów i kosztów odsetkowych.

Celem Banku jest utrzymanie niskiej wrażliwości wyniku odsetkowego na zmiany rynkowych stóp procentowych. Bank będzie utrzymywał pozycję luki dla działalności złotowej w ramach przyjętych w Instrukcji zarządzania ryzykiem stopy procentowej, limitów.

1. W celu utrzymania założonego w planach strategicznych oraz w rocznych planach finansowych, profilu ryzyka, Bank zmienia swoje narażenie na ryzyko stopy procentowej za pomocą następujących działań:
 - 1) inwestowania (głównie poprzez sterowanie terminami zapadalności lokat o stałym oprocentowaniu deponowanych w Banku Zrzeszającym oraz papierów wartościowych),
 - 2) kredytowania (ustalenie parametrów produktów kredytowych),
 - 3) finansowania zewnętrznego (w tym polityką depozytową),
 - 4) ustalania oprocentowania,
 - 5) zarządzania terminami przeszacowania stóp procentowych dla poszczególnych aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych.
2. Ponadto w celu efektywnego zarządzania strukturą pozycji oprocentowanych, wykonuje się następujące działania:
 - 6) prowadzi się monitoring kształtowania się podstawowych dla Banku zewnętrznych stóp procentowych:
 - a) stopy redyskonta weksli NBP,
 - b) obligacji skarbowych,
 - c) stawek rynku międzybankowego WIBID/WIBOR,
 - 7) analizuje się kształtowanie oprocentowania własnych produktów oprocentowanych na tle stóp rynkowych oraz oferty konkurencyjnych banków i instytucji kredytowych na lokalnym rynku usług finansowych,
 - 8) zarządza się poszczególnymi grupami aktywów i pasywów w taki sposób, aby zapewnić realizację optymalnej, w danych warunkach, wysokości marży odsetkowej Banku.

W Banku występują cztery podstawowe rodzaje ryzyka stopy procentowej:

- Ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania – odnosi się przede wszystkim do portfela bankowego i wyraża się w zagrożeniu wyników Banku, głównie odsetkowych, w sytuacji niekorzystnych zmian stóp procentowych lub istotnej zmiany struktury przeszacowania pozycji w bilansie powodującej zmiany w wyniku z tytułu odsetek,
- Ryzyko bazowe – wynika z niedoskonałego powiązania (korelacji) stóp procentowych instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe, które to instrumenty mają jednocześnie te same okresy przeszacowania,

- Ryzyko krzywej dochodowości – polega na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów, a dotyczącymi tego samego indeksu lub rynku,
- Ryzyko opcji klienta – wynika z wpisanych w produkty bankowe opcji klienta, które mogą być zrealizowane w następstwie zmian stóp procentowych; instrumenty zawierające opcje klienta są na ogół najbardziej typowe dla działalności bankowej usytuowanej w portfelu bankowym i obejmują one kredyty dające kredytobiorcy prawo spłaty przed terminem części lub całości kredytu oraz różnego typu depozyty, pozwalające deponentom wycofać środki w dowolnym momencie; opcje klienta są na ogół realizowane, gdy stanowi to korzyść dla ich posiadacza i nie jest korzystne dla sprzedającego takie opcje - Banku.

Bank do pomiaru stopnia narażenia na ryzyko stopy procentowej stosuje:

- 1) metodę luki (jako podstawowe narzędzie analityczne),
- 2) metodę symulacji zmian wyniku odsetkowego,
- 3) analizę podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej
- 4) metodę szacowania zmian wartości ekonomicznej banku.

Podstawę zarządzania ryzykiem stopy procentowej stanowią wewnętrzne regulacje Banku, opracowane z uwzględnieniem kluczowych zagadnień zawartych w przepisach prawa, w tym w rekomendacjach nadzoru bankowego.

Wielkość ekspozycji Banku na ryzyko stopy procentowej ogranicza obowiązujący system limitów, zaakceptowany przez Zarząd Banku, a następnie zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą.

Za monitorowanie limitów ryzyka stopy procentowej odpowiedzialny jest Zespół zarządzania ryzykami, analiz i sprawozdawczości, który w przypadku stwierdzenia przekroczenia którejkolwiek z wartości granicznych, zobowiązany jest do niezwłocznego poinformowania Zarządu Banku o stopniu przekroczenia limitów, przedstawiając jednocześnie wyjaśnienie przyczyny tego przekroczenia.

Rodzaje przyjętych limitów w Banku Spółdzielczym w Łomazach wynikają z prostego charakteru produktów i nieskomplikowanej struktury bilansu Banku.

System limitów wewnętrznych Banku w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmuje:

- limit maksymalnej wartości wskaźnika luki,
- limit dopuszczalnej zmiany wartości wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego,
- limit dopuszczalnej zmiany wartości ekonomicznej banku,
- limity dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka opcji klienta,
- limity dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka krzywej dochodowości,
- limit rozpiętości pomiędzy marżą odsetkową a marżą graniczną.

Pomiar ryzyka stopy procentowej odbywa się w cyklach miesięcznych. Wyniki pomiaru prezentowane są na posiedzeniach Zarządu Banku, a w cyklach kwartalnych na posiedzeniach Rady Nadzorczej.

Analiza ryzyka stopy procentowej wg stanu na koniec 2015 roku wskazuje, że ekspozycja na wszystkie rodzaje tego ryzyka mieściła się w ramach obowiązujących limitów.

W oparciu o dane na 31.12.2015 roku obliczono potencjalną zmianę wyniku finansowego (odsetkowego) Banku dla szokowej zmiany stóp procentowych (test warunków skrajnych), co zgodnie z przyjętą metodologią pomiaru ryzyka stopy procentowej oznacza ich wzrost/spadek o 200 p.b.

Zmiana wyniku w okresie 12 miesięcy od dnia analizy:

- Uwzględniając **ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania** aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych, potencjalne zmiany dochodu odsetkowego na skutek zmian stóp procentowych są następujące (przy uwzględnieniu opóźnienia w czasie decyzji Zarządu dot. zmiany oprocentowania aktywów i pasywów o 15 dni oraz bez wyłączenia aktywów i pasywów z oprocentowaniem < 2%):
 - Przy założeniu spadku stóp procentowych o 2 p.p. (*stress test*), zmiana wyniku odsetkowego wyniesie -88,0 tys. zł;
- Uwzględniając jednocześnie **ryzyko przeszacowania** oraz **ryzyko bazowe**, a więc nierównomierne zmiany oprocentowania aktywów i pasywów w Banku

- zmiana dochodu z tytułu ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego przy założeniu spadku stóp procentowych o 2 pp. (stress test), łącznie wyniesie -1 698,4 tys. zł, stanowiąc 7,80% funduszy własnych Banku.

Zestawienie luki stopy procentowej wg stanu na 31.12.2015 r. przedstawia poniższa

Tabela - dane w tys. zł

Wyszczególnienie		Razem	1 dzień	od 2 do 30 dni	od 1 m-ca do 3 m-cy	od 3 m-cy do 6 m-cy	od 6 m-cy do 12 m-cy	od 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 5 lat	Powyżej 5 lat
Razem	Aktywa	185 059	50 159	84 980	25 000	8 500	16 420	0	0	0
	Pasywa	164 393	767	163 270	356	0	0	0	0	0
	Luka	20 666	49 392	-78 290	24 644	8 500	16 420	0	0	0
	Luka narastająco		49 392	-28 898	-4 254	4 246	20 666	20 666	20 666	20 666

VIII. Ryzyko operacyjne

Celem systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym funkcjonującego w Banku Spółdzielczym w Łomazach jest:

1. utrzymanie narażenia Banku na ryzyko operacyjne we wszystkich istotnych obszarach działalności Banku na akceptowanym przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku, bezpiecznym dla działania i rozwoju Banku poziomie, w ramach przyjętego apetytu na ryzyko, bez przekraczania tolerancji na ryzyko operacyjne,
2. zapewnienie świadomości występowania ryzyka operacyjnego obciążającego bank na wszystkich szczeblach zarządzania,
3. minimalizowanie strat z tytułu ryzyka operacyjnego,
4. wdrożenie i systematyczna weryfikacji procesów zapobiegania występowaniu oraz zmniejszania skutków ryzyka, odpowiednio do rodzaju ryzyka i jego możliwego wpływu na wyniki Banku,
5. zapobieganie powstawania zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażających utratą ciągłości działania Banku,
6. zapewnienie opłacalności stosowania wybranych metod ograniczania ryzyka, odpowiednio do skali działania Banku i wielkości ryzyka.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku Spółdzielczego w Łomazach jest wyrażony według postanowień Uchwały nr 258/2011 z dnia 4 października 2011 r. Komisji Nadzoru Finansowego oraz Rekomendacji M, co w szczególności przejawia się jasnym określeniem kompetencji i zadań w zakresie nadzorowania i kontroli systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, jak również w zakresie realizacji procesu zarządzania tym ryzykiem. Podstawy funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym wyznacza Strategia wprowadzona przez Zarząd i zatwierdzona przez Radę Nadzorczą Banku.

W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym uczestniczą następujące komórki i jednostki organizacyjne Banku:

1. Rada Nadzorcza,
2. Zarząd Banku,
3. Wiceprezes Zarządu,
4. Zespół zarządzania ryzykami, analiz i sprawozdawczości,
5. Kierownicy jednostek organizacyjnych,
6. Wszyscy pracownicy.

W celu prawidłowego realizowania zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym Bank podejmuje działania mające na celu identyfikację ryzyka: prowadzenie bieżącej analizy czynników wewnętrznych i zewnętrznych takich jak:

- a) struktura organizacyjna banku,
- b) specyfika działalności bankowej,
- c) użytkowane systemy informatyczne w banku,
- d) jakość kadr na poszczególnych szczeblach organizacyjnych banku,
- e) specyfika klientów obsługiwanych w ramach prowadzonej działalności w banku,
- f) skargi od klientów,
- g) rotacja kadr,
- h) zmiany organizacyjne,
- i) czynniki socjodemograficzne,
- j) zmiany prawne,
- k) konkurencja,
- l) postęp technologiczny.

Monitorowanie ryzyka obejmuje:

- a) zdarzenia operacyjne, ich źródła – na podstawie rejestru zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- b) skuteczności działań odwracających (naprawczych) i innych metod ograniczania ryzyka – na podstawie rejestru zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- c) czynniki otoczenia gospodarczego – na podstawie rejestru zewnętrznych zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- d) wykonanie limitów przyjętych w Strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- e) analizę wskaźników KRI,
- f) czynniki kontroli oraz skuteczność działań kontrolnych – na podstawie wyników (sprawozdań) kontroli wewnętrznej (funkcjonalnej) oraz audytu wewnętrznego,
- g) czynniki transferu ryzyka – na podstawie rejestru zdarzeń ryzyka operacyjnego.

Bank stosuje następujące metody ograniczania ryzyka operacyjnego (oraz łagodzenia skutków zrealizowania tego ryzyka):

- a) kontrolę wewnętrzną (funkcjonalną),
- b) stosowanie odpowiednich procedur dokonywania operacji,
- c) szkolenie pracowników mające na celu prawidłowe wykonywanie operacji, a także uświadomienie istnienia i sposobów zapobiegania występowaniu ryzyka,
- d) przekazywanie bieżących informacji na temat istotnych zdarzeń ryzyka operacyjnego, w celu zapobiegania rozprzestrzenianiu się ryzyka i ograniczeniu jego wpływu,
- e) monitorowanie zdarzeń ryzyka operacyjnego, gromadzenie informacji dotyczących ryzyka i ich okresowa analiza,
- f) okresową identyfikację, ocenę i raportowanie na temat poziomu ryzyka,
- g) przyjęcia limitów w zakresie podejmowania decyzji, w celu ograniczenia strat mogących powstać z tytułu błędów popełnianych przez ludzi,
- h) opracowania i wdrożenia odpowiednich planów awaryjnych lub planów utrzymania ciągłości działania,
- i) automatyzacja wykonywanych czynności stosowana w celu zapobiegania lub wychwytywania błędów ludzkich lub występowania innych zdarzeń ryzyka,
- j) przeniesienie ryzyka poprzez ubezpieczenie,
- k) przeniesienie ryzyka poprzez zlecenie wykonania działań wyspecjalizowanemu podmiotowi, w tym przypadku stosowane są odpowiednie zapisy w zawieranych z dostawcami lub partnerami umowach, ograniczające ryzyko i dające Bankowi możliwość odszkodowania w przypadku nie wywiązania się przez drugą stronę z umowy,
- l) tworzenie rezerw na poczet ewentualnych strat,
- m) zwiększenie zakresu i częstotliwości kontroli lub monitorowania danego obszaru inne uznane za odpowiednie dla danego zagrożenia.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku wspierany jest przez system informatyczny Novum Bank NOE – RIRO.

Stosowane metody wyliczania wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka operacyjnego w Banku Spółdzielczym w Łomazach

W zakresie ryzyka operacyjnego, Bank w 2015 roku stosował metodę podstawowego wskaźnika (BIA). Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego obliczany jest zgodnie z wymogami Uchwały nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (wraz z późn. zm.)

Oszacowanie wartości wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego sporządzono na podstawie ostatnich trzech lat tj. 2012, 2013 i 2014 rok. Do wyliczeń przyjęto stany pozycji rachunku zysków i strat na koniec każdego z wyżej wymienionych lat.

Wysokość oszacowanego wymogu kapitałowego wyniosła:

- wyliczonego metodą BIA – 1.046.904,89 zł (przy zastosowaniu współczynnika 0,15),

Limit rocznych strat w 2015 roku z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego w wysokości 10% wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne wynosił 104.690,49 zł., wykorzystanie limitu na dzień 31.12.2015 r. wyniosło 25,76% limitu, suma strat jakie Bank poniósł w okresie od stycznia do końca grudnia 2015 r. wyniosła 26.972,26 zł.

Limity kwotowe sum strat brutto dla poszczególnych klas zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz ich wykorzystanie przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Klasa zdarzeń	Limit (w zł)	Wykorzystanie na IV kw. 2014 r. (w %)
1.	Oszustwa wewnętrzne	0,00	0
2.	Oszustwa zewnętrzne	0,00	0
3.	Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	15.704,00	16,74
4.	Klienci, produkty i praktyki operacyjne	5.234,00	0,00
5.	Szkody związane z aktywami rzeczowymi	10.469,00	0,00
6.	Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	68.049,00	3,67
7.	Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	5.234,00	0,00

Profil ryzyka

Poziom ryzyka operacyjnego, w którym uwzględnione zostało również ryzyka braku zgodności, ryzyko prawne, ryzyko modeli, ryzyko informatyczne – został oszacowany na podstawie zarejestrowanych zdarzeń w rejestrach zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz kształtowania się wskaźników KRI.

Ryzyko operacyjne utrzymywało się na akceptowalnym poziomie i profil ryzyka nie uległ zmianie, w związku z czym poziom ryzyka został oceniony nadal jako umiarkowany. Ponadto podejmowane na bieżąco działania w celu ograniczenia narażenia na ryzyko operacyjne redukują jego poziom i ryzyko wystąpienia strat, które w istotny sposób mogłyby wpłynąć na działanie Banku.

Odnotowane straty w 2015 roku mieszczą się w granicach ogólnego limitu strat jakie Bank może ponieść z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego. Odnotowane zdarzenia i poniesione straty nie spowodowały wzrostu ekspozycji banku na ryzyko operacyjne w związku z czym nie ma konieczności tworzenia dodatkowego wymogu kapitałowego. Powyższe zdarzenia nie spowodowały sytuacji, która mogłaby niekorzystnie wpłynąć na działalność Banku, stwarzając zagrożenie dla ciągłości działania lub też poniesienia strat. Podejmowane na bieżąco działania w celu ograniczenia narażenia na ryzyko operacyjne redukują jego poziom i ryzyko występowania strat.

Zdarzenia istotne odnotowane w danym roku

W 2015 roku w rejestrach ryzyka operacyjnego nie zostało zarejestrowane żadne zdarzenie ryzyka operacyjnego, które według przyjętych przez Bank kryteriów (strata 10 000 zł. i przerwa w działalności co najmniej 24 godz.), jednakże najpoważniejsze zdarzenia operacyjne i straty z nimi związane jakie miały miejsce w 2015 roku związane były głównie z awariami środka trwałego (awarie bankomatów).

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności

Bank posiada sformalizowane zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności zawarte w Instrukcji zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku Spółdzielczym w Łomazach oraz w Polityce.

Celem bezpośrednim zarządzania ryzykiem braku zgodności jest stałe dążenie do minimalizowania skutków nieprzestrzegania zewnętrznych i wewnętrznych regulacji prawnych, a także właściwą ochronę interesów banku poprzez stałe aktualizowanie/dostosowywanie procedur bankowych, kontrolę ich przestrzegania, wsparcie informatyczne, szkolenia, a także korzystanie z zewnętrznego wsparcia prawnego.

Profil ryzyka braku zgodności wyznaczony jest w oparciu o dane dotyczące następujących grup kosztów, poniesionych przez Bank:

- a. odsetki karne,
- b. zapłacone kary umowne,
- c. zapłacone odszkodowania,
- d. koszty windykacji, spowodowane nieprzestrzeganiem przepisów wewnętrznych i zewnętrznych Banku,
- e. koszty procesów i pozwów sądowych wynikających z nieprzestrzegania regulacji prawnych i zachowań negatywnych.

Wszystkie zdarzenia ryzyka braku zgodności w Banku oraz ich skutki powinny być ujęte w rejestrze zdarzeń ryzyka operacyjnego, którego zasady są określone w Zasadach zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności odbywa się w cyklach kwartalnych dla Zarządu i Rady Nadzorczej łącznie z analizą ryzyka operacyjnego.

Analiza skutków ryzyka braku zgodności w systemie finansowo – księgowym poszczególnych grup kosztów za 2015 rok, nie wykazała poniesienia przez Bank kosztów związanych z nieprzestrzeganiem zewnętrznych lub wewnętrznych przepisów prawa, strat związanych z zapłaconymi karami, odszkodowaniami czy też odsetkami karnymi. W związku z powyższym stwierdza się, że ryzyko braku zgodności w Banku można uznać za nieistotne.

IX. Informacja o stopie zwrotu z aktywów.

Stopa zwrotu z aktywów (ROA) według stanu na dzień 31.12.2015 r. w Banku Spółdzielczym w Łomazach wynosiła 0,24%.

X. Dźwignia finansowa.

Bank Spółdzielczy w Łomazach kalkuluje wskaźnik dźwigni finansowej zgodnie z przepisami Rozporządzenia CRR. Wprowadzenie wskaźnika pokazującego relację pomiędzy kapitałem Tier 1, a wartością ekspozycji bilansowych i pozabilansowych ma na celu ograniczenie nieadekwatnego w relacji do posiadanej bazy kapitałowej zadłużania się banków.

Wartość wskaźnika dźwigni na dzień 31.12.2015 roku zgodnie z wyliczeniem w okresie przejściowym wynosiła 11,18%

XI. Polityka zmiennych składników wynagrodzeń.

Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego w Łomazach, biorąc pod uwagę rozmiar działalności Banku, ryzyko związane z prowadzoną działalnością, wewnętrzną organizacją oraz charakter, zakres i stopień

złożoności prowadzonej działalności, a także wysokość funduszy Banku, wysokość wynagrodzeń wypłacanych w Banku oraz udział procentowy wynagrodzeń zmiennych w wynagrodzeniach ogółem, uchwaliła ogólne zasady polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku.

Ogólne zasady polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Łomazach, uchwalane zostały zgodnie z wymogami określonymi w § 27 i 57 uchwały Nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4.10.2011r. w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku.

Ogólne Zasady Polityki uwzględniają formę prawną w jakiej Bank działa, rozmiar działalności Banku, ryzyko związane z prowadzoną działalnością, wewnętrzną organizację oraz charakter, zakres i stopień złożoności prowadzonej działalności, a także wysokość sumy bilansowej i funduszy Banku, wysokość wynagrodzeń oraz udział procentowy wynagrodzeń zmiennych w wynagrodzeniach ogółem osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku.

Celem Ogólnych Zasad Polityki jest wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem tak by nie zachęcać do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zaakceptowaną przez Radę Nadzorczą skłonność do ryzyka Banku, a także wspieranie realizacji strategii działalności Banku oraz ograniczanie konfliktu interesów.

Za osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Banku, które mają istotny wpływ na profil ryzyka Banku, zalicza się:

1. Prezesa Zarządu
2. Wiceprezesa Zarządu
3. Członka Zarządu.

Wynagrodzenie osób zajmujących stanowiska kierownicze składa się z wynagrodzenia stałego – wynagrodzenie zasadnicze i wynagrodzenia zmiennego - premii.

Do wynagrodzeń zmiennych nie zalicza się nagród jubileuszowych, odpraw rentowych, odpraw emerytalnych, a także innych świadczeń wypłacanych na podstawie przepisów ustawowych.

Wynagrodzenie stałe wypłacane jest w okresach miesięcznych.

Wynagrodzenie zmienne – premie są przyznawane i wypłacane w okresach kwartalnych.

Wynagrodzenie zmienne nie może być wyższe niż 50 % wynagrodzenia zasadniczego wypłaconego w kwartale, za który wypłacane jest wynagrodzenie zmienne. Wysokość wynagrodzenia zmiennego ustala Rada Nadzorcza, biorąc pod uwagę nakład pracy osób zajmujących stanowiska kierownicze oraz sytuację ekonomiczną Banku. Wynagrodzenia zmiennego nie przyznaje się lub zmniejsza się je proporcjonalnie za okres, w którym Bank prowadzi nierentowną działalność.

Uwzględniając uwarunkowania, o których mowa w § 1 ust. 2, a także stanowisko Komisji Nadzoru Finansowego wyrażone w piśmie DOR/WR2/0735/10/2/MO/11 z dnia 23.12.2011r. pozwalające na zastosowanie zasady proporcjonalności, wypłata wynagrodzenia zmiennego nie podlega odroczeniu, chyba że zostaną spełnione łącznie następujące przesłanki:

- łączna kwota wynagrodzenia stałego i zmiennego będzie wyższa niż równowartość 25.000 euro według średniego kursu NBP z pierwszego dnia kwartału, za które jest przyznawane wynagrodzenie,
- wynagrodzenie zmienne stanowić będzie ponad 60% wyżej określonego wynagrodzenia,
- suma bilansowa Banku przekroczy 200 milionów złotych,
- Bank posiadać będzie placówki bankowe wykonujące czynności bankowe na terenie więcej niż dwóch województw.

Rada Nadzorcza ustali zasady odraczania wypłaty wynagrodzenia zmiennego, jeżeli zostaną spełnione wyżej określone przesłanki.

W terminie do dnia 28 lutego każdego roku kalendarzowego, począwszy od 2013 r. komórka audytu wewnętrznego dokonuje przeglądu wdrożenia polityki zmiennych składników wynagrodzeń, a raport z tego przeglądu przedstawia Radzie Nadzorczej.

Rada Nadzorcza opiniuje i monitoruje wynagrodzenie zmienne osób zajmujących stanowiska kierownicze biorąc pod uwagę zarządzanie ryzykiem oraz zachowanie zgodności działania banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi.

Raz na 3 lata, w okresie od 30 kwietnia do 30 czerwca, począwszy od 2015 r. Rada Nadzorcza dokonuje oceny wpływu Ogólnych Zasad Polityki na działalność Banku oraz w miarę potrzeb i zmieniającego się stanu faktycznego i prawnego dokonuje jej aktualizacji.

XII. Informacja na temat powołania komitetu do spraw wynagrodzeń.

Bank Spółdzielczy w Łomazach nie jest bankiem istotnym (zgodnie z art. 3 pkt 35 ustawy Prawo Bankowe), w związku z tym w Banku nie został powołany komitet do spraw wynagrodzeń.

XIII. Stanowiska dyrektorskie zajmowane przez członków Zarządu Banku.

Członkowie Zarządu Banku nie zajmują stanowisk dyrektorskich.

XIV. Polityka rekrutacji członów Zarządu oraz zasady ładu korporacyjnego.

Komisja ds. odpowiedniości wybrana przez Zebranie Przedstawicieli weryfikuje przedłożone oświadczenia oraz arkusze oceny odpowiedniości członków Rady Nadzorczej lub kandydatów na członków Rady Nadzorczej Banku.

W wyniku przeprowadzonej analizy sporządza sprawozdanie w którym odnosi się czy członkowie lub kandydaci spełniają wszelkie warunki formalne w zakresie kwalifikacji, wiedzy, umiejętności, doświadczenia oraz reputacji tj. czy mogą pełnić funkcje nadzorcze w Banku.

Zebranie Przedstawicieli podejmuje uchwałę w sprawie akceptacji oceny odpowiedniości poszczególnych członków Rady Nadzorczej Banku a także oceny kolegalnej Rady za dany rok obrotowy.

Rada Nadzorcza powołuje komisję ds. odpowiedniości w celu weryfikacji oświadczeń składanych przez poszczególnych członków Zarządu oraz przez Zarząd jako organu kolegalnego, sporządza arkusze Indywidualnej oceny odpowiedniości członka Zarządu oraz arkusz Oceny kolegalnej Zarządu. Sporządza sprawozdanie zawierające przygotowanie oceny odpowiedniości członków Zarządu oraz Zarządu jako organu kolegalnego BS.

Rada Nadzorcza Banku podejmuje uchwałę w sprawie akceptacji oceny odpowiedniości poszczególnych członów Zarządu za dany rok obrotowy.

Zarząd Banku raz w roku dokonuje oceny odpowiedniości poszczególnych osób pełniących kluczowe funkcje w Banku w oparciu o oświadczenia tych osób oraz ocenę ich reputacji.

Wydaje odpowiednią informację.

Zarząd Banku podejmuje uchwałę w sprawie akceptacji oceny odpowiedniości osób pełniących kluczowe funkcje w Banku za dany rok obrotowy.

Łomazy dnia.2016.06.14

Załącznik Nr 1 do informacji dotyczącej adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Łomazach według stanu na dzień 31.12.2015 r.

Łomazy 14.06.2016 r.

Oświadczenie Zarządu

Zarząd Banku Spółdzielczego w Łomazach niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w Informacji dotyczącej adekwatności kapitałowej podlegającej ujawnieniom są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

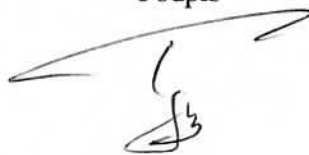
Imię i nazwisko

Stanowisko

Podpis

1. Krzysztof Łojewski

Prezes Zarządu

2. Teresa Szutko

Wiceprezes Zarządu

3. Krzysztof Sadownik

Członek Zarządu

